

Briselē, 5.12.2012
COM(2012) 729 final

2012/0351 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par Jaunatnes garantijas izveidošanu

{SWD(2012) 409 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Augsts un pastāvīgi pieaugošs jauniešu bezdarba līmenis nopietni ietekmē mūsu tautsaimniecību, sabiedrību un pašus jauniešus.

Jauniešu bezdarbs ES ir sasniedzis augsto 22,7 % līmeni (2012. gada trešā ceturkšņa dati), kas ir divreiz augstāks par pieaugušo bezdarba līmeni¹, un prognozes neliecina, ka šī tendence samazināsies. Aptuveni 5,5 miljoni jauniešu ir bezdarbnieki, un vairāk nekā 7,5 miljoni jauniešu vecumā līdz 25 gadiem pašlaik nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā (tā sauktie *NEET*).

Tomēr, pat neņemot vērā krīzes tiešās sekas, jauniešu bezdarbs un neaktivitāte arī zemākā līmenī izmaksā dārgi un kaitē sabiedrībai. Pašlaik jauniešu bezdarba un neaktivitātes radītās izmaksas ir saistītas ar izsniegtajiem pabalstiem un neiegūtajiem ienākumiem un nodokļiem, taču arī turpmāk šīm parādībām būs finansiālās sekas, jo tām ir paliekoša kaitīga iedarbība, kas ilgstoši negatīvi ietekmē nākotnes ienākumu līmeni, nākotnes bezdarba risku, veselības stāvokli, labklājību un pensijas uzkrājumus. Eiropa nevaram atļauties izšķiest savus talantus un nākotni.

Jau pirms krīzes tika konstatēta vajadzība rīkoties un atbalstīt jauniešus pārejā no skolas uz darba dzīvi. Padome 2005. gadā saistībā ar Nodarbinātības politikas pamatnostādņiem (2005.–2008. gadam) vienojās, ka politikai būtu jā rūpējas par to, ka “katram bezdarbniekam tiek piedāvāta jauna iespēja, jauniešiem bezdarbniekiem 6 mēnešu laikā”. Padome 2008. gadā samazināja šo laika posmu līdz “ne vēlāk kā (...) četriem mēnešiem” attiecībā uz jauniešiem, kuri beiguši skolu.

Tā kā līdz 2010. gadam šāds pasākums ES vēl nebija īstenots, gan Eiropas Parlaments (EP), gan Eiropas Jaunatnes forums stingri aizstāvēja ideju, ka ES līmenī jāizveido Jaunatnes garantija.

Komisija saistībā ar stratēģiju “Eiropa 2020” un tās pamatiniciatīvu “Jaunatne kustībā” aicināja īpaši dalībvalstis gādāt par to, lai četru mēnešu laikā pēc skolas beigšanas visi jaunieši būtu nodarbināti vai iesaistīti tālākizglītības vai aktivizācijas pasākumos, un nodrošināt to kā “Jaunatnes garantiju”.

Šādus aicinājumus atkārtoja 2011. un 2012. gadā, it īpaši Eiropadome, Eiropas Parlaments un Eiropas Jaunatnes forums, taču bez īpašiem panākumiem.

Nodarbinātības tiesību aktu kopumā Komisija 2012. gada aprīlī paziņoja, ka tā līdz gada beigām sniegs priekšlikumu Padomes ieteikumam par Jaunatnes garantiju.

---

¹ Eurostat galvenie rādītāji par darbaspēku, sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; jaunieši ir definēti kā personas vecumā līdz 25 gadiem, bet pieaugušie — kā personas, kuras ir vecākas par 25 gadiem.

Eiropadome 2012. gada 29. jūnijā mudināja dalībvalstis pastiprināt centienus palielināt jauniešu nodarbinātību, “lai dažos mēnešos pēc skolas beigšanas jaunieši saņemtu kvalitatīvu piedāvājumu saistībā ar nodarbinātību, izglītības turpināšanu, mācekļa praksi vai stažēšanos.” Turklāt tā secināja, ka šādus pasākumus var atbalstīt Eiropas Sociālais fonds (ESF) un ka dalībvalstīm būtu jāizmanto iespējas no šā fonda finansēt ierobežota laika nodarbinātības subsīdijas.

Komisija Gada izaugsmes pētījumā 2013. gadam² uzsvēra, ka dalībvalstīm būtu jānodrošina jauniešiem pāreja no skolas uz darba dzīvi, kā arī jāizstrādā un jāīsteno Jaunatnes garantijas shēmas, kuru ietvaros katrs jaunietis vecumā līdz 25 gadiem saņemtu darba, tālākizglītības, mācekļa prakses vai stažēšanās piedāvājumu četru mēnešu laikā no brīža, kad beidz formālo izglītību vai kļūst par bezdarbnieku. Šādas shēmas var līdzfinansēt no Eiropas Sociālā fonda.

Komisija sniedz priekšlikumu Padomes ieteikumam, lai nodrošinātu, ka jaunieši četru mēnešu laikā no brīža, kad kļūst par bezdarbniekiem vai beidz formālo izglītību, saņem kvalitatīvu darba, tālākizglītības vai apmācības piedāvājumu. Šajā priekšlikumā ir arī izklāstīts tas, kā būtu jāveido Jaunatnes garantijas shēma. Priekšlikumā ir iekļautas pamatnostādnes, kuru pamatā ir sešas prioritātes — spēcīgu partnerību izveidošana ar visām ieinteresētajām personām, agrīnas iesaistīšanās un aktivizācijas pasākumu nodrošināšana, lai nepieļautu, ka jaunieši kļūst par tādiem, kas nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā (NEET), atbalsta pasākumu veikšana ar mērķi veicināt integrāciju darba tirgū, pilnīga ES finansējuma izmantošana, Jaunatnes garantijas shēmu novērtēšana un pastāvīga uzlabošana, kā arī shēmu ātra īstenošana. Priekšlikumā arī izklāstīts, kā Komisija atbalstīs dalībvalstu pasākumus, izmantojot ES finansējumu, nodrošinot labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm, uzraugot dalībvalstu pasākumus saistībā ar Eiropas pusgadu un atbalstot izpratnes veicināšanas pasākumus.

Priekšlikumam ir pievienots dienestu darba dokuments (DDD), kurā sīkāk izklāstīts, kas veido Jaunatnes garantiju, aplūkoti šādu shēmu izmaksas un ieguvumi un atsevišķi aprakstīti komponenti, kuri vajadzīgi, lai Jaunatnes garantija būtu veiksmīga. Turklāt DDD pielikumā aprakstīta jaunatnes nodarbinātības atbalsta politika, kas jau darbojas 27 dalībvalstīs un Horvātijā, atspoguļojot šo valstu dažādās sākotnējās situācijas virzībā uz visaptverošām Jaunatnes garantijas shēmām.

2. A PSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Dānijas prezidentūra saistībā ar nodarbinātības un sociālo lietu ministru neoficiālo sanākumi, kas notika 2012. gada 24. un 25. aprīlī Horsenā, rīkoja semināru par to, kā īstenot Jaunatnes garantiju. Šajā sanāksmē tika uzsvērts, ka izglītības un apmācības politikai jāapvienojas ar nodarbinātības politiku, ka ir jāpievēršas problēmgrupām, konkrēti, tiem, kam nav kvalifikācijas vai pabeigtas izglītības, un ka pieeja jāveido atbilstoši valsts apstākļiem un konkrētiem individuāliem apsvērumiem. Visbeidzot tika uzsvērts, ka valsts iestādēm

² COM(2012)750, 2012. gada 28. novembris.

jāatbalsta jaunieši, jo īpaši visneaizsargātākie, tomēr arī jauniešiem pašiem jāiesaistās šajā procesā un jāuzņemas pienākumi un atbildība. Kā iespējamais finansējuma avots tika minēts Eiropas Sociālais fonds, jo īpaši ņemot vērā vajadzību īstenot taupības un fiskālās konsolidācijas pasākumus.

Katru gadu Valstu nodarbinātības dienestu (VND) tīklam tiek nosūtīta aptauja par spēju pielāgoties krīzei, un 2012. gada izdevumā, ko izsūtīja janvārī, tika iekļauts modulis par pasākumiem, kas tiek veikti, lai risinātu jauniešu bezdarba problēmu. Atbildes tika ņemtas vērā, izstrādājot šim priekšlikumam pievienoto DDD.

VND vadītāju sanāksmē, kas 2012. gada jūnijā norisinājās Dānijas prezidentūras vadībā, šā tīkla dalībniekiem lūdza ziņot par notikumu attīstību kopš 2012. gada janvāra, īpaši pievēršoties jauniešiem.

Turpinot darbu pēc nodarbinātības tiesību aktu kopuma pieņemšanas, 2012. gada 19. un 20. jūnijā ar sociālajiem partneriem tika apspriestas Jaunatnes garantijas iniciatīvas perspektīvas.

Konferencē “Darbvietas Eiropai”³, kas notika 2012. gada 6. un 7. septembrī Briselē un kurā piedalījās visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp sociālie partneri un jaunatnes organizācijas, pārliecinot runātāju vairākums izteica atbalstu Jaunatnes garantijas izveidei visā ES, atzīstot, ka jauniešiem jānodrošina pareizs dzīves iesākums, jo īpaši tādos grūtos laikos kā pašlaik.

Apspriedes ar Eiropas Jaunatnes foruma un starpnozaru sociālo partneru organizāciju pārstāvjiem notika 2012. gada septembrī.

Jaunatnes garantijas iniciatīva tika vēlreiz apspriesta ar sociālajiem partneriem Sociālā dialoga komitejā 2012. gada 23. oktobrī.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

Juridiskais pamats. Tādam priekšlikumam par Jaunatnes garantiju, kura uzmanības centrā ir nodarbinātības politika (LESD IX sadaļa), ieteikuma pieņemšanai piemērotu juridisko pamatu veido LESD 292. pants. Savienības kompetence saistībā ar nodarbinātības politiku ir noteikta LESD IX sadaļā, kas neparedz konkrētu juridisko pamatu ieteikuma pieņemšanai. Turklāt LESD 149. pants paredz vienīgi “veicināšanas pasākumus, lai rosinātu dalībvalstu sadarbību un atbalstītu to rīcību nodarbinātības jomā, uzņemoties iniciatīvas, kas vērstas uz informācijas apmaiņas un labākas prakses attīstīšanu,” kas nav attiecīgā ieteikuma priekšmets.

Subsidiaritāte un proporcionalitāte. Komisija un visas dalībvalstis ir ļoti nobažījušās par pašreizējo jauniešu situāciju darba tirgū un tās nemitīgo pasliktināšanos. Dramatiskais jauniešu bezdarba līmenis ietekmē visu Eiropu — tā izmaksas ir augstas pašlaik un būs tādas arī turpmāk. Ar Jaunatnes garantiju panākamais ietaupījums nenozīmē tikai sociālās

³ Papildu informācija: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=641>.

aizsardzības izdevumu ietaupījumu. Bezdarba un prasmju pasliktināšanās novēršana radīs ilglaicīgākus ieguvumus jauniešiem un tautsaimniecībai, samazinot bezdarbu visā dzīves ciklā, radot lielākus ienākumus (un līdz ar to arī lielākus nodokļu ieņēmumus un sociālā nodrošinājuma iemaksas) un samazinot sociālās un veselības problēmas⁴.

Tā kā vairāki Padomes un Eiropas Parlamenta politiskie aicinājumi izveidot Jaunatnes garantijas shēmas nav īstenoti, šobrīd šo ieteikumu ir jāadresē dalībvalstīm. Patiesi, līdz šim tikai dažas dalībvalstis ir veikušas nepieciešamos pasākumus, lai īstenotu vispusīgu Jaunatnes garantijas shēmu.

ES līmenī piedāvātās pamatnostādnes par rīkiem, kas veicina efektīvas Jaunatnes garantijas shēmu, ļaus dalībvalstīm vislabāk izmantot Kohēzijas fondus un jo īpaši Eiropas Sociālā fonda līdzekļus, lai risinātu jaunatnes bezdarba un neaktivitātes problēmas.

Priekšlikumā atzīts, ka situācijas atšķirības atsevišķās dalībvalstīs (vai reģionos, vai vietējā līmenī) var radīt atšķirības tajā, kā šī shēma tiks izveidota un turpmāk īstenota.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Neattiecas.

5. IZVĒLES ELEMENTI

Neattiecas.

---

⁴ Papildu informācija par Jaunatnes garantiju shēmu ieviešanas izmaksām un ieguvumiem atrodama pievienotajā dienestu darba dokumentā.

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par Jaunatnes garantijas izveidošanu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Tagad veikti ieguldījumi Eiropas jauniešu cilvēkkapitālā sniegs ilgtermiņa ieguvumus un veicinās noturīgu un iekļaujošu ekonomisko izaugsmi. Eiropa varēs pilnībā izmantot priekšrocības, ko sniedz aktīvs, novatorisks un prasmierīgs darbaspēks, vienlaikus izvairoties no augstajām izmaksām, kuras rada jaunieši, kas nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā (*NEET*), un kuras pašlaik tiek lēstas 1,2% apmērā no IKP⁵.
- (2) Krīzes laikā jaunieši cieta īpaši smagi. Jaunieši ir neaizsargāti, jo viņi atrodas pārejas periodā dzīvē, viņiem trūkst profesionālās pieredzes, dažkārt viņiem ir nepietiekama izglītība vai apmācība, bieži vien viņiem ir ierobežots sociālās aizsardzības segums, viņiem ir ierobežota piekļuve finanšu resursiem un viņi ir pakļauti nedrošiem darba apstākļiem. Maza darba samaksa un nedrošs darbs vairāk var skart jaunas sievietes, savukārt jauniem vecākiem, galvenokārt jaunām māmiņām, netiek nodrošināti piemēroti privātās un profesionālās dzīves līdzsvarošanas pasākumi. Turklāt daži jaunieši ir īpaši neizdevīgā stāvoklī vai pakļauti diskriminācijas riskam. Tāpēc ir vajadzīgi piemēroti atbalsta pasākumi.
- (3) Eiropā ir 7,5 miljoni jauniešu, kas nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā (*NEET*); tas atbilst 12,9% Eiropas jauniešu (vecumā no 15–24 gadiem). Daudziem ir tikai pamatskolas izglītība, viņi ir priekšlaicīgi pārtraukuši mācības un apmācību, un bieži viņi ir migranti vai nāk no nelabvēlīgas sociālās vides. Jēdziens “*NEET*” aptver dažādas jauniešu apakšgrupas ar atšķirīgām vajadzībām.
- (4) No bezdarbniekiem, kas ir vecumā līdz 25 gadiem, 30,1% ir bijuši bez darba ilgāk nekā divpadsmit mēnešus. Turklāt arvien vairāk jauniešu darbu nemeklē aktīvi, un tas var viņus atstāt bez strukturāla atbalsta saistībā ar atgriešanos darba tirgū. Pētījumi liecina, ka jaunatnes bezdarbam var būt paliekoša kaitīga iedarbība, piemēram, lielāks bezdarba risku nākotnē, mazāks nākotnes ienākumu līmenis, cilvēkkapitāla zudums,

---

⁵ Eurofound (2012) *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga.

pārmantota nabadzība vai mazāka motivācija veidot ģimeni, kas veicina nelabvēlīgas demogrāfiskās tendences.

- (5) Jēdziens “Jaunatnes garantija” šajā kontekstā attiecas uz jauniešu iespēju četru mēnešu laikā pēc kļūšanas par bezdarbnieku vai formālās izglītības beigšanas saņemt kvalitatīvu darbu, tālākizglītības, mācekļa prakses vai stažēšanās piedāvājumu.
- (6) Jaunatnes garantija veicina triju stratēģijas „Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu, proti, ka 75 % iedzīvotāju vecumā no 20 līdz 64 gadiem jābūt nodarbinātiem, ka izglītības priekšlaicīgas pārtraukšanas rādītājam jābūt zemākam par 10 % un ka no nabadzības un sociālās atstumtības jāatbrīvo vismaz 20 miljoni cilvēku.
- (7) Dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes⁶, jo īpaši 7. un 8. pamatnostādne, aicina dalībvalstis veicināt jauniešu integrāciju darba tirgū un sadarbībā ar sociālajiem partneriem palīdzēt jauniešiem, jo īpaši tādiem, kas nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā, rast pirmās darba vietas, gūt darba pieredzi vai tālākizglītības un mācību iespējas, arī izmantojot darba praksi, un ātri reaģēt, ja jaunieši zaudētu darbu.
- (8) Jau 2005. gadā Padome saistībā ar Nodarbinātības politikas pamatnostādnēm⁷ (2005.–2008. gadam) vienojās, ka “katram bezdarbniekam tiek piedāvāta jauna iespēja, jauniešiem bezdarbniekiem 6 mēnešu laikā”. Padome 2008. gadā⁸ samazināja šo laika posmu līdz “ne vairāk kā (..) četriem mēnešiem” attiecībā uz jauniešiem, kuri beiguši skolu.
- (9) Eiropas Parlaments 2010. gada rezolūcijā “Jauniešu piekļuves darba tirgum veicināšana un praktikanta, stažiera un mācekļa statusa nostiprināšana”⁹ aicināja Eiropas Komisiju, dalībvalstis, sociālos partnerus un citas ieinteresētās personas atbalstīt valstu darba tirgu, izglītības un apmācības politiku ar Jaunatnes garantiju. Tas ES katram jauniešim ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc darba zaudēšanas nodrošinātu tiesības saņemt darbu, prakses, papildu apmācību vai daļlaika darbu un apmācību piedāvājumu.
- (10) Komisija 2010. gada paziņojumā “Jaunatne kustībā” mudināja dalībvalstis ieviest Jaunatnes garantijas, kuru īstenošana līdz šim bijusi ļoti ierobežota. Šis ieteikums pastiprina un uzsver nepieciešamību dalībvalstīm īstenot šo mērķi, vienlaikus arī palīdzot veidot, ieviest un novērtēt šīs shēmas.
- (11) Padome 2011. gada jūnija secinājumos “Jaunatnes nodarbinātības veicināšana, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus” aicināja dalībvalstis rīkoties ātri, piedāvājot tālākizglītības, apmācības un pārkvalificēšanās vai aktivizācijas pasākumus jauniešiem, kas nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā, tostarp tiem, kas priekšlaicīgi pārtraukuši mācības. Tas ļautu šos cilvēkus atkārtoti iesaistīt izglītībā, apmācībā vai darba tirgū iespējami īsākajā laikā un samazināt nabadzības, diskriminācijas un sociālās atstumtības risku.

⁶ Padomes Lēmums 2010/707/ES — OV L 308/46, 2010. gada 24. novembris.

⁷ Padomes Lēmums 2005/600/EK — OV L 205/21, 2005. gada 6. augusts.

⁸ Nodarbinātības politikas pamatnostādnes (2008.–2010. gadam) — Padomes Lēmums 2008/618/EK — OV L 198/51, 2008. gada 26. jūlijs.

⁹ P7-TA(2010) 0262, 2010. gada 6. jūlijs.

- (12) Padomes 2011. gada jūnija ieteikums¹⁰ “Par politiku, lai samazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu” pievēršas tādas uz faktiem balstītas, visaptverošas un starpnozaru politikas izveidei, kas ietvertu pasākumus, kuru mērķis būtu izglītības procesā atkārtoti iesaistīt personas, kas ir pārtraukušas izglītību, un nostiprināt saikni starp izglītības un apmācības sistēmām un nodarbinātības jomu.
- (13) Gatavojot 2012. gada budžetu, Eiropas Parlaments atbalstīja šo pieeju un lūdza Komisiju īstenot sagatavošanas pasākumus, lai atbalstītu Jaunatnes garantiju izveidi dalībvalstīs.
- (14) Komisija nodarbinātības tiesību aktu kopumā “Virzoties uz ekonomikas atlabšanu ar daudzām jaunām darba vietām”¹¹ aicināja aktīvi mobilizēt dalībvalstis, sociālos partnerus un citas ieinteresētās personas, lai reaģētu uz pašreizējām problēmām ES nodarbinātības jomā un jo īpaši uz jauniešu bezdarbu. Komisija uzsvēra lielo darbvietu radīšanas potenciālu, kāds ir zaļajai ekonomikai, veselības un sociālās aprūpes un IKT nozarei, un šajā sakarā pieņēma trīs papildinošus rīcības plānus turpmākajiem pasākumiem. Pēc tam Komisija arī norādīja uz sešām daudzsološām prioritārām jomām rūpniecības inovācijām, kuras veicina pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni un efektīvu resursu izmantojumu¹². Turklāt nodarbinātības tiesību aktu kopumā Komisija uzsvēra to, ka liela nozīme, arī jauniešiem, būtu uz uzņēmējdarbību vērsta domāšanas veida sekmēšanai, uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta dienestu un mikrofinansēšanas pieejamības uzlabošanai, kā arī sistēmu izveidei bezdarbnieka pabalstu pārveidošanai par uzņēmējdarbības uzsākšanas subsīdijām. Tiesību aktu kopumā arī ierosināts izmantot algu subsīdijas, lai veicinātu jaunu darbinieku pieņemšanu darbā, un mērķtiecīgi samazināt nodokļu slogu (galvenokārt darba devēja iemaksas par sociālo nodrošinājumu), lai veicinātu nodarbinātības palielināšanu, kā arī ieviest līdzsvarotas reformas nodarbinātības aizsardzības tiesību aktos, lai ļautu jauniešiem piekļūt kvalitatīvam darbam.
- (15) Eiropas Parlaments 2012. gada maijā¹³ mudināja dalībvalstis veikt tūlītējus un konkrētus pasākumus valsts līmenī, lai nodrošinātu, ka jaunieši četru mēnešu laikā pēc skolas beigšanas vai nu iegūst pienācīgu darbu, vai arī turpina izglītību vai apmācību, vai pārkvalificējas. Parlaments uzsvēra, ka Jaunatnes garantijas shēmai jābūt juridiski piemērojamai, lai efektīvi uzlabotu to jauniešu situāciju, kuri nestrādā un nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā, un lai pakāpeniski pārvarētu jauniešu bezdarba problēmu ES.
- (16) Eiropadome 2012. gada 29. jūnijā mudināja atjaunot centienus palielināt jauniešu nodarbinātību, “lai dažos mēnešos pēc skolas beigšanas jaunieši saņemtu kvalitatīvu piedāvājumu saistībā ar nodarbinātību, izglītības turpināšanu, mācekļa praksi vai stažēšanos”. Turklāt tā secināja, ka šādus pasākumus var atbalstīt Eiropas Sociālais fonds un ka dalībvalstīm jāizmanto iespējas no šā fonda finansēt ierobežota laika nodarbinātības subsīdijas.
- (17) Komisijas 2012. gada 20. novembra paziņojums “Izglītības pārvērtēšana”¹⁴ paredz ES ieguldījumu šajā darbā no izglītības perspektīvas. Tajā sīkāk aplūkoti galvenie jautājumi saistībā ar izglītības un apmācības sistēmu reformu un efektivitāti — iemaņu

¹⁰ OV C 191/01, 2011. gada 1. jūlijs.

¹¹ COM(2012) 173, 2012. gada 18. aprīlis.

¹² COM(2012) 582, 2012. gada 10. oktobris.

¹³ Eiropas Parlamenta rezolūcija par Jaunatnes iespēju iniciatīvu (2012/2617(RSP)), 24. 5. 2012.

¹⁴ COM(2012) 699, 2012. gada 20. novembris.

pielāgošana darba tirgus pašreizējām un nākotnes vajadzībām, atklātas un elastīgas mācīšanās stimulēšana un visu ieinteresēto personu savstarpējās sadarbības centieni veicināšana, tostarp attiecībā uz finansējumu.

- (18) Komisija Gada izaugsmes pētījumā 2013. gadam (GIP)¹⁵ uzsvēra, ka dalībvalstīm būtu jānodrošina jauniešiem pāreja no skolas uz darba dzīvi, kā arī jāizstrādā un jāīsteno Jaunatnes garantijas shēmas, kuru ietvaros katrs jaunietis vecumā līdz 25 gadiem saņemtu darba, tālākizglītības, mācekļa prakses vai stažēšanās piedāvājumu četru mēnešu laikā no brīža, kad beidz formālo izglītību vai kļūst par bezdarbnieku.
- (19) Jaunatnes garantiju būtu jāīsteno ar atbalsta pasākumu shēmu un jāpielāgo valstu, reģionu un vietējiem apstākļiem. Šo pasākumu pamatā ir sešas prioritātes — ar partnerību saistītu pieeju izveide, agrīna iejaukšanās un aktivizācija, atbalsta pasākumi, kas veicina integrāciju darba tirgū, ES struktūrfondu izmantošana, shēmas novērtēšana un pastāvīga uzlabošana, kā arī shēmas ātra īstenošana. Pasākumu mērķis ir novērst mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, veicināt nodarbinātību un novērst praktiskus nodarbinātības šķēršļus. Pasākumus var atbalstīt no ES struktūrfondu, un tos būtu pastāvīgi jāuzrauga un jāuzlabo.
- (20) Efektīva koordinācija un partnerība visās politikas jomās (nodarbinātība, izglītība, jaunatne, sociālās lietas utt.) ir būtiska kvalitatīvas nodarbinātības iespēju, mācekļa prakses vai stažēšanās iespēju veicināšanai.
- (21) Jaunatnes garantijas shēmās jāņem vērā dalībvalstu atšķirības un dažādās sākotnējās situācijas saistībā ar jauniešu bezdarbu, iestāžu struktūru un dažādu darba tirgus dalībnieku iespējām. Tajās jāievēro arī atšķirīgā situācija saistībā ar līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta un finansiālajiem ierobežojumiem¹⁶. Komisija GIP 2013. gadam uzskata, ka ieguldījumi izglītībā ir jāpadara par prioritāti un jāpalielina, vienlaikus nodrošinot šādu izdevumu efektivitāti. Īpaša uzmanība jāvelta tam, lai uzturētu vai pastiprinātu nodarbinātības dienestu un aktīvas darba tirgus politikas tvērumu un efektivitāti, piemēram, saistībā ar bezdarbnieku apmācības programmām un Jaunatnes garantijas shēmām. Šādu shēmu izveide būs nozīmīga ilgtermiņā, taču ir vajadzīgs arī īstermiņa risinājums, lai mazinātu ekonomikas krīzes spēcīgo ietekmi uz darba tirgu,

IESAKA DALĪBVALSTĪM.

- (1) Nodrošināt, ka visi jaunieši vecumā līdz 25 gadiem četru mēnešu laikā pēc kļūšanas par bezdarbniekiem vai formālās izglītības beigšanas saņem kvalitatīvu darba, tālākizglītības, mācekļa prakses vai stažēšanās piedāvājumu.

Veidojot Jaunatnes garantijas shēmu, dalībvalstis ņem vērā visaptverošus jautājumus, piemēram, to, ka jaunieši nav viendabīga grupa, kas saskaras ar līdzīgu sociālo vidi, kā arī ievēro savstarpējo saistību principus un vajadzību novērst neaktivitātes ciklu risku.

Ņemot vērā valsts, reģionālos un vietējos apstākļus un uzrunāto jauniešu dzimumu un dažādību, Jaunatnes garantijas shēmas ir balstītas uz turpmāk izklāstītajām pamatnostādnēm.

Ar partnerību saistītu pieeju veidošana

¹⁵ COM(2012) 750, 2012. gada 28. novembris.

¹⁶ Jaunatnes garantijas izmaksas neietilpst nacionālo kontu bruto pamatkapitāla veidošanas kategorijā.

- (2) Noteikt valsts iestādi, kas ir atbildīga par Jaunatnes garantijas shēmas izveidi un pārvaldību un par partnerību koordinēšanu visos līmeņos un nozarēs.
- (3) Nodrošināt, ka jauniešiem ir visa informācija par pieejamajiem pakalpojumiem un atbalstu, nostiprinot sadarbību starp nodarbinātības dienestiem, profesionālās orientācijas pakalpojumu sniedzējiem, izglītības un apmācības iestādēm un jauniešu atbalsta dienestiem un pilnībā izmantojot visus attiecīgos informācijas kanālus.
- (4) Nostiprināt partnerību starp darba devējiem un attiecīgiem darba tirgus dalībniekiem (nodarbinātības dienestiem, dažāda līmeņa pārvaldes iestādēm, arodbiedrībām un jauniešu dienestiem), lai veicinātu nodarbinātības, mācekļa prakses un stažēšanās iespējas jauniešiem.
- (5) Izveidot partnerību starp valsts un privātiem nodarbinātības dienestiem, profesionālās orientācijas dienestiem un citiem specializētiem jauniešu dienestiem (NVO, jauniešu centriem un apvienībām), kas palīdz atvieglot pāreju no bezdarba, neaktivitātes vai izglītības uz darba dzīvi.
- (6) Nodrošināt sociālo partneru aktīvu iesaistīšanos visos līmeņos, veidojot un īstenojot jauniešiem paredzētu politiku; veicināt to iniciatīvu sinerģiju, lai veidotu mācekļu prakses un stažēšanās shēmas.
- (7) Nodrošināt jauniešu pārstāvju un/vai jauniešu organizāciju iesaistīšanu Jaunatnes garantijas shēmas veidošanā un īstenošanā, lai pielāgotu pakalpojumus to saņēmēju vajadzībām un liktu tiem darboties kā informācijas izplatītājiem izpratnes veicināšanas pasākumos.

Agrīna iejaukšanās un aktivizācija

- (8) Lai panāktu jauniešu reģistrēšanos nodarbinātības dienestos, izveidot tādas efektīvas jauniešu informēšanas stratēģijas, kas pievēršas neaizsargātām personām, kuras sastopas ar daudziem šķēršļiem (piemēram, sociālo atstumtību, nabadzību vai diskrimināciju), un jauniešiem, kuri nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā (*NEET*), un kas ņem vērā viņu atšķirīgo izcelsmi (ko jo īpaši nosaka nabadzība, invaliditāte, zems izglītības līmenis vai izcelšanās no etniskas minoritātes vai migrantiem).
- (9) Lai labāk atbalstītu jauniešus un risinātu potenciālo informētības trūkumu par esošajiem piedāvājumiem, apsvērt “kontaktpunktu” izveidi, t. i., tādas organizācijas izveidi, kas nodrošinātu koordināciju starp visām iesaistītajām iestādēm un organizācijām, jo īpaši ar valsts iestādi, kas atbildīga par Jaunatnes garantijas shēmas pārvaldību, tādējādi nodrošinot iespēju dalīties ar informāciju par jauniešiem, kuri pārtrauc mācības, jo īpaši par tiem jauniešiem, kuriem draud risks neiegūt darbu vai tālākizglītību.
- (10) Radīt iespēju nodarbinātības dienestiem kopā ar citiem partneriem, kas atbalsta jauniešus, agrīnā stadijā nodrošināt personalizētus padomus un individuālu rīcības plānošanu, tostarp īpaši pielāgotas individuālā atbalsta shēmas, kas balstītas uz savstarpējo pienākumu principu.

Atbalsta pasākumi integrācijai darba tirgū

Prasmju pilnveidošana

- (11) Piedāvāt personām, kas priekšlaicīgi pārtraukuši mācības, un jauniešiem ar vājām prasmēm veidus, kā atsākt izglītību un apmācību vai otrās iespējas izglītības programmas, kuras nodrošina viņu konkrētajām vajadzībām atbilstošu mācību vidi un ļauj saņemt kvalifikāciju, ko viņi nav ieguvuši līdz šim.
- (12) Nodrošināt, ka katrs pasākums, kas veikts saistībā ar Jaunatnes garantijas shēmu un kuras mērķis ir prasmju un iemaņu uzlabošana, palīdz mazināt pastāvošās neatbilstmes un reaģēt uz pieprasījumu pēc darbaspēka, jo īpaši saistībā ar zaļās ekonomikas, IKT un veselības aprūpes nozari.
- (13) Nodrošināt, ka centieni uzlabot prasmes un iemaņas ietver IKT vai digitālās prasmes. Popularizēt profesionālo zināšanu un iemaņu statusu, nodrošinot, ka IKT mācību programmas un sertifikācija atbilst standartiem un ir starptautiski salīdzināmas.
- (14) Mudināt skolas (pamatskolas un vidusskolas), tostarp profesionālās apmācības centrus, un nodarbinātības dienestus popularizēt un nodrošināt jauniešiem pastāvīgas konsultācijas par uzņēmējdarbību un pašnodarbinātību, tostarp, pasniedzot uzņēmējdarbības kursus.
- (15) Nodrošināt neformālās vai informālās mācībās iegūtu prasmju, zināšanu un iemaņu apstiprināšanu, atzīstot šādi iegūtas prasmes, zināšanas un iemaņas, kā arī to spēju uzlabot darba meklētāja izredzes darba tirgū.

Ar darba tirgu saistīti pasākumi

- (16) Samazināt ar algām nesaistītas darbaspēka izmaksas, lai uzlabotu jauniešu darbā pieņemšanas izredzes.
- (17) Atbilstoši piemērojamajiem valsts atbalsta noteikumiem izmantot mērķtiecīgas un precīzi izveidotas algu un nodarbināšanas subsīdijas, lai mudinātu uzņēmējus radīt jauniešiem jaunas iespējas, piemēram, mācekļu prakses, stažēšanās vai darbā iekārtošanas iespējas, jo īpaši tām personām, kas ir visvairāk attālinātas no darba tirgus.
- (18) Veicināt darbaspēka mobilitāti un informēt jauniešus par darba piedāvājumiem, stažēšanās iespējām un mācekļu praksēm un pieejamo atbalstu dažādos apgabalos, reģionos un valstīs, piemēram, izmantojot pakalpojumus un shēmas (piemēram, *EURES*), kas iedrošina cilvēkus pārvietoties un strādāt ES. Nodrošināt, ka jauniešiem, kas atraduši darbu citā apgabalā vai dalībvalstī, ir pieejams pietiekams atbalsts, lai pielāgoties jaunajai videi.
- (19) Nodrošināt lielāku uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta pakalpojumu pieejamību, tostarp veidojot ciešāku sadarbību starp nodarbinātības dienestiem, uzņēmumu atbalsta un (mikro)finansējuma nodrošinātājiem.
- (20) Uzlabot pasākumus to jauniešu atbalstam, kuri pārtrauc aktivizācijas programmas un kuriem vairs nav pieejas pabalstiem.

ES struktūrfondu izmantošana

- (21) Pilnībā un optimāli izmantot kohēzijas politikas finansēšanas instrumentus turpmākajā 2014.–2020. gada periodā, lai atbalstītu Jaunatnes garantijas shēmu izveidi. Nodrošināt, ka minēto pasākumu plānošana un ieviešana tiek atzīta par prioritāti un ka tās atbalstam tiek piešķirti atbilstoši līdzekļi, tostarp iespēja saņemt Eiropas Sociālā fonda finansējumu mērķtiecīgas darbā pieņemšanas subsidēšanai. Maksimāli izmantot arī finansējumu, kas vēl ir pieejams 2007.–2013. gada plānošanas periodam.
- (22) Saistībā ar gatavošanos 2014.–2020. gada periodam partnerības līgumā pievērst vajadzīgo uzmanību konkrētajiem mērķiem, kas saistīti ar Jaunatnes garantijas shēmu ieviešanu, un darbības programmās aprakstīt pasākumus, kuriem piešķirams atbalsts saskaņā ar Eiropas Sociālā fonda attiecīgajām ieguldījumu prioritātēm, it īpaši attiecībā uz jauniešu, kuri nav nodarbināti, neizglītojas un nav iesaistīti apmācībā (*NEET*), ilgtspējīgu integrāciju darba tirgū, kā arī jaunu uzņēmēju, sociālu uzņēmumu un to attiecīgā ieguldījuma atbalstu.

Shēmu novērtēšana un pastāvīga uzlabošana

- (23) Uzraudzīt un novērtēt visus Jaunatnes garantijas pasākumus un programmas, lai varētu izveidot uz faktiem balstītu politiku un ieviešanās pasākumus, kas pamatojas uz informāciju par to kas, kur un kā tiešām iedarbojas, un tādējādi nodrošināt lietderīgu līdzekļu izlietojumu un pozitīvu ieguldījumu atdevi. Uzturēt aktuālu pārskatu par to, cik līdzekļu piešķirts Jaunatnes garantijas izveidei un īstenošanai, jo īpaši saistībā ar kohēzijas politikas darbības programmām.
- (24) Lai uzlabotu turpmāku Jaunatnes garantijas shēmu veidošanu un īstenošanu, popularizēt valsts, reģionāla un vietēja līmeņa savstarpējas mācīšanās pasākumus visu to personu starpā, kuras iesaistītas jauniešu bezdarba apkarošanā. Pilnībā izmantot to projektu rezultātus, kuri atbalstīti Jaunatnes garantijas shēmu sagatavošanas darbību laikā.
- (25) Lai novērstu jebkādas iekšējus un ārējus šķēršļus saistībā ar politiku un šo shēmu izstrādi, nostiprināt visu Jaunatnes garantiju veidošanā, īstenošanā un izvērtēšanā iesaistīto ieinteresēto personu (tostarp attiecīgo nodarbinātības dienestu) kapacitāti.

Jaunatnes garantijas shēmu īstenošana

- (26) Īstenot Jaunatnes garantijas shēmas pēc iespējas drīz un nodrošināt, ka tās tiek pienācīgi integrētas turpmākās ES līdzfinansētās programmās, vēlams, līdz ar 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas sākumu.

ŅEM VĒRĀ, KA KOMISIJA RĪKOSIES ŠĀDI.

Finansējums

- (27) Saskaņā ar attiecīgajām Eiropas Sociālā fonda ieguldījumu prioritātēm 2014.–2020. gada plānošanas periodam mudinās dalībvalstis maksimāli izmantot Eiropas Sociālo fondu, lai atbalstītu Jaunatnes garantijas shēmu izveidi un īstenošanu kā politikas instrumentu jaunatnes bezdarba un sociālās atstumtības apkarošanai un novēršanai.

- (28) Atbalstīs plānošanas darbu saistībā ar ES vienotā stratēģiskā satvara fondiem (Eiropas Sociālajam fondam, Eiropas Reģionālās attīstības fondam, Kohēzijas fondam, Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondam), tostarp nodrošinot mācīšanos no līdzbiedriem, sakaru veidošanas pasākumus un tehnisko palīdzību.

Laba prakse

- (29) Pilnībā izmantos jauno Sociālo pārmaiņu un sociālās inovācijas programmu, lai apkopotu labas prakses piemērus saistībā ar Jaunatnes garantijas shēmām valstu, reģionālajā un vietējā līmenī.
- (30) Izmantos Eiropas Nodarbinātības stratēģijas Savstarpējās mācīšanās programmu, lai mudinātu dalībvalstis dalīties pieredzē un apmainīties ar labu praksi.

Uzraudzība

- (31) Turpinās uzraudzīt Jaunatnes garantijas shēmu veidošanu, īstenošanu un rezultātus un regulāri ziņos par tiem Eiropas Valstu nodarbinātības dienestu tīkla gada darba programmas ietvaros.
- (32) Eiropas pusgada ietvaros uzraudzīs šā ieteikuma īstenošanu un ar Nodarbinātības komitejas starpniecību nodrošinās Jaunatnes garantijas shēmu īstenošanas daudzpusēju uzraudzību, analizējot ieviestās politikas ietekmi un vajadzības gadījumā sniedzot dalībvalstīm pielāgotus ieteikumus.

Izpratnes veicināšana

- (33) Atbalstīs izpratnes veicināšanas pasākumus saistībā ar Jaunatnes garantijas izveidi visās dalībvalstīs, izmantojot Eiropas Jauniešu portālu un īpaši sasaistot šo izpratnes veicināšanu ar tā informatīvajām kampaņām.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*